

„Riided on mingis mõttes patu sümbol, alles pärast Eedeni aiast väljaminekut pidid Aadam ja Eeva riided selga panema,“ ütleb noor moekunstnik **Laivi Suurväli** (31), kunstnikunimega **LAIVI**. Tumedamat stiili armastava kunstirahva lemmikdisainerit portreerib **Kaarin Kivirähk**.

▶▶ 50

Must ei ole depressiivne, vaid intelligentne värv

◀◀ 49

Mõtlen, kuidas võiks Laivit kirjeldada inimesele, kes tema asju esimest korda näeb. Tegelikult on ta ju moekunstnik nagu iga teinegi, tema käe all valmivad kollektsioonid, aga ta õmbleb klientidele ka mõõdu järgi riideid. Mõni aeg tagasi kommenteeris siinsamas Areenis moespetsialist **Anne Vetik** Laivi fenomeni nii: „Tumedamat stiili eelistavaid persoone ühendab armastus Laivi Suurvälja aksessuaaride ja Kristel Jänese pesu vastu. Need esemed justkui annavad teada, et nende kandjat lillemustriid ja Liina Steini tort-kleidid ei kõneta.“ Kui ma mõtlen inimeste peale, kelle kohta tean, et neil on Laivi riided, siis üldiselt on nad mu kolleegid Kaasaegse Kunsti Eesti Keskest, aga ka teised moodsad inimesed, keda võib nädala sees kohata avamistel Kumus või EKKMIs, etendustel Kanuti SAALis, laupäeva õhtul aga Kauplus Aasias, Hallis või Sveta baaris. Aga võib-olla on Laivil veel fänne, keda paelub tema loominguga kunsti- ja tarbeeseme vahepealne olek, tume stiil ja meisterlik käsitöö.

Laivi ei näita oma uusi riideid Tallinn Fashion Weekil või Tali disainipoes. Ta korraldab performatiivse etenduse, näiteks ARSi maja projektiruumis, kuhu oskavad kohale tulla vaid valitud. Sellest hoolimata on kinnise ukse taga juba tunglemine. Enne sisenemist antakse igale külalisele läbipaistev randmepael - „Proof of presence“. Tööstusliku moega projektiruumi suitsus vines jalutavad aeglaselt ringi modelleid, seljas Laivi disainitud ja õmmeldud riided, kord ilma selge vor-

TEISED LAIVIST

„Laivi juures on mind kõige rohkem inspireerinud tema isiksus ja kohati lausa ennastalgav ja -hävitav pühendumine. Laivi elab enda loomingus ja loomingu, ta on mind alati huvitanud nii inimese kui kunstnikuna. Need rollid on pidevas arengus ja muutumises, mul on olnud huvitav seda kõrvalt jälgida. Temaga näituste jaoks töötada on olnud põnev ja õpetlik, sageli teab ta algusest peale üsna hästi, kuhu ta suundub ja mida saavutada tahab. Minu roll seal kõrval on pakkuda alternatiivset pilku ja olla dialoogipartneriks. Tänu Laivile olen õppinud riietest uut moodi mõtlema.“

STEN OJAVEE, KURAATOR KAASAEGSE KUNSTI EESTI KESKUSES

„Laiviga koos töötades on olnud huvitav jälgida, kuidas tehnilise moedisaineri taustaga looja käsitleb praktilise eesmärgiga riideid filosoofilisest vaatepunktist. Julgeks väita, et Laivi paigutub moedisaineri ja kunstnikuna pigem antiesteetikute hulka, kes usaldab ennekõike iseenast ega allu välistele mõjuteguritele. Laivi loodud riided on küll monokroomsed, ent äärmiselt detailirohked ja seda, kas nende puhul on tegemist kunstiteoste või tarbeesemetega, võib iga inimene ise otsustada. Tavaliselt peavoolu riideid tarbib inimene võib seetõttu esimest korda Laivi loominguga kohtudes suure üllatuse osaliseks saada.“

MIHKEL MARIPUU, MAALI- JA HELIKUNSTNIK

„Ma olen alati pidanud isepäisust ja kirge veenva loominguga sünni eeldusteks. Laivis on mõlemat palju. Ta võib jätta küll vaikse ja hapra mulje, kuid temas on tohutult sugestiivsust, veendumust oma maailma ja väärtuste olulisuses. See on ka mind alati veennud. Laivi on tugev.“

TANEL VEENRE, EHTEKUNSTNIK

mita, kord kõvasti korsetiga kinni tõmmatud, jättes korraga mulje nii prügist kui kõrgmoest. Ruum on nii hämar, et mõjub isegi novembrikuis pimeduses silmale harjumatult. Ainsaks valgusallikaks on külaliste telefonid, mille taskulampide kiired valgustavad välja ruumi laiali paisatud üksikuid kleite, pusasid, pükse. Just sellistel etenduslikel moesündmustel Laivi tavaliselt oma uusi kollektsioone esitlebki. Järgmine etendus tuleb Kanuti Gildi SAALis 19. ok-

toobril ja kannab nime „PostEden“. Viide paradisi järgsusele kõlab mõnevõrra apokalüptiliselt, ühe ajastu lõpuna. „Mõtlesingi seda tehese huksusele ja düstoopiale. Riided ongi ju mingis mõttes patu sümbol, alles pärast Eedeni aiast väljaminekut pidid Aadam ja Eeva riided selga panema. Kuid eks saab tuua ka teisi parallele, kas või meie praeguse ajaga,“ selgitab Laivi.

Mäletan talvepäeva, kui olin just käinud Laivi ARSi majas asuvas ateljees ja ootasin Tondi peatuses rongi. Olin käinud Laivil uut kleiti tellimas ja hakkasin mõtlema, et kumbki meist polnud kordagi maininud, mis värvi see tulla võiks. Loomulikult, sõnadetagi oli selge, et see peab olema must. Kas tõsiasi, et kogu Laivi looming on mustades toonides, on samuti viide tumedale ajajärgule, apokalüpsise tunnetusele? Laivi otsis juba kooliajal võimalusi värvist loobumiseks ja tegi nahatooni kollektsiooni. „Lõpuks mõjus see nii intensiivselt, et ei tundunud üldse värvist loobumisenä, vaid just tõstis selle esile.“ Nii ongi ta oma värviottingutel jõudnud tagasi mustani. „Ma tunnen end sellega kõige paremini. Minu meelet ei ole minu depressiivne, pigem on see minu jaoks intelligentne värvitoon.“

Laivi läks esimest korda kunstiringi juba lasteaia, põhikoolis õppis ta Tartu Lastekunstikoolis. Treffneri gümnaasiumis käis Laivi Merille Hommiku kunstiringis maailmas, eksperimenteeris riietumisega, tema loomingust ilmus lugu kooli ajalehes. Teismelisena leidis ta keldrist 1990ndate ajakirju Stiil ja kleepis toa sealt välja

lõigatud pilte täis. Varane eeskujud kunstis oli **Ene-Liis Semper** ja Belgia moelegend **Martin Margiela**, kelle loomingut hindab Laivi seniini. **Yohji Yamamoto** oli üks esimesi, kelle esteetikaga Laivi sidet tundis, ja mõju on avaldanud ka **Rick Owens** varane looming. Kuid käsitöö tund Laivile ei meeldinud ja seal ta kunagi ühtegi asja valmis ei teinud. Võib-olla just seetõttu ei astunudki ta otse moeosakonda, vaid kolis pärast keskkooli Londonisse moeajakirjade kujundamist õppima. Aasta pärast tundus aga Laivile, et ta soovib õppida midagi praktilisemat ja nii läkski ta Eesti Kunstiakadeemia moeosakonda katsetele (ja sai kohe sisse), olemata kunagi varem midagi õmmelnud.

„Õppisin seal kiiresti ja avastasin, et mulle sobib see väga hästi. Mulle meeldib täpsuse tagaajamine, lõigete tegemisega polnud ka probleeme, kuna mul on hea ruumiline ja matemaatiline mõtlemine,“ meenutab Laivi. „Tahtsin õppida moodi, et saada mingi praktiline oskus. Nüüd meeldibki mulle just see, et mul on oskus, milles olen küllaltki meisterlik, ma ei pea enam tehnilisele poolele nii palju mõtlema.“

Sel aastal valis veebikeskkond The Business of Fashion Helsingi Aalto ülikooli moeõppe omal alal maailma parimaks. Just sama kooli magistriõppe on läbinud ka Laivi. „Aaltos on väga head tehnilised võimalused. Õppisin kangakudumist, tegin palju eksperimente tekstiilitöötuses. Toona olid EKAs mood ja tekstiil veel täiesti eraldi osakonnad, mille vahel polnud eriti palju koos-

MUSTAD RIIDED HÄMARAS RÜUMIS: Laivi Suurvälja performatiivsed moeetendused „When I Was a Girl & Life Was Yet Ahead“ 2017. aastal (ülemisel fotol) ja NU Performance Festivali raames toimunud „Mystifying mundane“ 2018. aastal ARSi projektiruumis.

FOTO KRISTO SILD

„Mingit unistust avada omanimelist suurtootmist mul kindlasti pole. Kui oleksin tahtnud toota, oleksin võinud minna mõne disaineri juurde tööle.“

tööd. Aalto ajal ei olnud mul elu väljaspool kooli. Praegu saan rahulikumalt omas tempos tegutseda ja see mulle meeldib.“

Laivi ise õpetab praegu EKA bakalaureusetaseme viimase kursuse tudengitele enne lõputöö tegemist eksperimentaalseid tekstiile. Nad mõtleavad koos, kuidas võiks materjalidega töötada, panna abstraktseid ideid füüsilisse vormi. Eesti õpet välismaaga võrreldes leiab Laivi, et kuna meil on vähe konkurentsi, ei ole ka õpilastel nii suurt motivatsiooni pingutada. „Tööstusdisaineriteks sobivad paljud, aga neid, kes võiksid olla ka loomingulised juhid, on väga vähe,“ arvab ta. „On vähe õpilasi, kes tuleks tundi juba oma ideega, kellele ei peaks ülesannet andma, vaid kellele oleks juba endal oma nägemus olemas.“

Septembris lõpuni Telliskivis avatud *pop-up*-poes 4JNE (aadressil Telliskivi 60a) eksponeerib Laivi oma kõige uuemaid riideid koos Crystal Rabbiti pesu, **Kärt Hammeri** maalide ja **Helina Körmi** ehete. „Ega vanast kollektsioonist eriti midagi alles olegi,“ ütles Laivi. Tema tootmine on väga väike, kuna ta õmbleb kõik riided ise. Kas see üle jõu ei käi? Arvestades, et nõudlus Laivi kaubamärgiga võõde, kottide, puse, jakkide, särkide ja kõige muu järele kasvab pidevalt, „Võib-olla on see tõesti üle

jõu käiv,“ naerab Laivi, „eks mul on potentsiaali laiendada ja finantsiliselt oleks see ilmselt tärk tegu. Kuid motivatsioon suuremalt toota olekski ainult siis, kui tahaksin rohkem raha teenida. Mingit unistust avada omanimelist suurtootmist mul kindlasti pole. Kui oleksin tahtnud toota, oleksin võinud minna mõne disaineri juurde tööle. Olin praktiliselt **Boris Bidjan Saberi** (saksa-iraani päritolu meestemoe disainer, kes elab ja töötab Hispaanias, Barcelonas - Toim.) juures, seal läks mul väga hästi. Sain ise kollektsioone kujundada. Sellistes kohtades on nii suured võimalused, et oma disainiunistusi ellu viia. Kuid tundus, et see pole ikkagi päris see, mida teha tahan. Tahaksin jätkata näituse- või performatiivsete moeürituste seeriatega.“

Lisaks ajutisele poele Telliskivis ja oktoobris etenduvale *performance*-ile valmistas Laivi ka järgmisel aastal toimuvaks isikunäituseks Hobusepea galeriis. Kunstisaalides on Laivi näitusi ka varem teinud. 2016. aastal oli tal personaalnäitus „Unista edasi. Liiga hea“ Tartu Kunstimuseumi projektiruumis (kuraator **Sten Ojavee**). 2017. aastal esines ta koos **Mihkel Maripuuga** Hobusepea galeriis näitusel „Maine igatsus: Leida ja kaotada“, kus pakus värvikihti uputatud riided mõjusid kui maailmalõpu järgne naftas-

osalenud hulgal grupinäitustel, viimati VI Artshoki biennaalil.

„Mul on aastatega pähe kogunenud väga palju ideid, aga ma pole neid kõiki realiseerida jõudnud ja teen seda samm-sammult nüüd.“ Klišeelikku kummutuspilti moekunstnikust, kes valmistuks uueks kollektsiooniks klantspilte täis *mood-board*-i ees ja lappaks lõputult ajakirju Vogue, Laivi ei kehasta. Intellektuaalse kunstnikuna huvitab moeajakirjades teda pigem tekst, seetõttu jälgib ta näiteks igal aastal ilmuvat akadeemilist moeajakirja Vestoj. Siiski, siiski. Ühest Eesti moekunstnike võtmesündmusest pole Laivi mööda saanud: ka tema on riidetanud presidendi vastuvõtu külalist. 2016. aastal kandis Laivi kostüümi vabariigi aastapäeval kunstnik **Marta Vaarik**. „Laivi ei ole lihtsalt disainer, ta on konseptuaalne kunstnik. Tema sügavam ja teadlikum suhtumine töösesse ja maailma võlub mind,“ räägib Marta oma ideest tellida kostüüm just Laivilt. „Pluss muidugi see, et tal on väga hea moodne stiil, seda poest osta ei saa!“

Laivi Suurvälja, **Kärt Hammeri**, **Crystal Rabbiti** ja **Helina Körmi** *pop-up*-pood aadressil Telliskivi 60a on avatud 30. septembrini.

Laivi Suurvälja moe etendus „PostEden“ toimub 19. oktoobril Kanuti Gildi SAALis.

FOTO VALD KRUISEER